

Vrijzinnig Christelijke JongerenBond te Mensingeweer

notulen van de vergaderingen van de 1924-1934 (deel 2, 1930-1934)

Dit 2^e groene cahier begint met de vergadering op vrijdag 12 december 1930, 's avonds half acht in de school. Er komen 11 leden en 2 aspirantleden. Dominee Bender roept ieder op ook lid te worden van de kerk. Na stemming werden beide aspiranten aangenomen. Het zijn Jantje Kladder en Aagtje Ronda.

Ds Johannes **Bender** komt vanaf 31 augustus naar Mensingeweer. Hij houdt zich wat meer op de achtergrond in vergelijking met zijn voorgangers. Omdat leden vaak wegblijven wanneer ze een inleiding moeten houden, stelt dominee voor altijd een reserve aan te wijzen. Zelf draagt hij bijvoorbeeld voor '*De fietstocht van bootsman Arie*' waar de anderen niet over raken uitgelachen ook al is het een lang verhaal (van L.A. Stofkoper). Ook het Gronings is Bender machtig blijkt uit deze notulen.

Een nieuwe gewoonte is ook dat een van de leden iets voorleest uit de bijbel en dat de predikant daar dan een toelichting op geeft. En men besluit de agenda van de vergadering in het vervolg als volgt te laten verlopen: Opening, notulen, inleiding, bijbellezing, pauze, voordracht en ingekomen stukken.

De notulist maakt ook met vaste regelmaat aantekeningen van alles wat er in de regio plaatsvindt op vrijzinnig terrein. Dat zijn dan bijvoorbeeld Lentedagen, Landdagen, lezingen in de omtrek ... Daarnaast laat hij ook weten dat het soms wel wat aan ware clubliefde ontbreekt bij de leden omdat ze regelmatig wegblijven.

In oktober 1932 besluit men in het vervolg voorafgaand aan de inleiding een kopje koffie te gaan schenken en in plaats van de bijbellezing samen een boek te lezen. Eerst als proef. Mej. Adema (juf aan de school hier) heeft het boek *Het wassende water van Herman de Man* aangeschaft en daaruit wordt door haar voorgelezen. Later blijkt dat dit bevalt en men gaat er mee door.

Ds Bender laat wel weten het niet eens te zijn met het bestuur om de bijbellezing te laten vervallen. Hij biedt daarom aan geschikte passages voor deze avonden uit te gaan zoeken. De notulist schrijft 'het bestuur erkent graag een fout te hebben begaan'.

Bij bijna iedere samenkomst wordt aan het eind een aantal liederen gezongen. In januari 1933 schrijft de notulist 'omdat het nog vroeg was werd besloten een vijftal liederen te zingen, die vlot werden afgewerkt'. Ook laat hij geregeld merken dat de belangstelling voor samenkomsten elders bedroevend slecht is en hij dit zeer betreurt. Uitvoerig beschrijft hij bij iedere vergadering wie er wat voordraagt. Blijkbaar vindt hij dat van belang. Of genieten de leden die voordrachten hielden, er elke keer van wanneer de notulen van de vorige vergadering worden voorgelezen? Het staat er helaas niet bij.

Vanaf 15 september 1933 worden de notulen door iemand anders geschreven. Waarom? Bernard Kruizenga wenst zijn bestuursfunctie en lidmaatschap te beeindigen. Op de volgende vergadering van 13 oktober neemt hij afscheid. En wel met een "Overzicht van de lotgevallen van de Vrijz. Christ. Jeugd bond te Mensingeweer, sedert haar oprichting in 1924". Dat overzicht hield ongeveer het volgende in.

Na het vertrek van ds. Seulijn liep het animo terug. Gelukkig kwamen er nieuwe predikanten, nl. Cannegieter en Bender, die graag meededen en er voor zorgden dat er weer meer belangstelling ontstond. De nieuwe notulist noteert 'wij verliezen een trouw lid en tevens een ijverige en nauwgezette secretaris'. Bernard krijgt het ere-lidmaatschap aangeboden en neemt dit aan.

De nieuwe secretaris is neutraler in zijn verslagen, ook korter en luchtiger. Dan komt het 10-jarig bestaan naderbij. Ieder wordt gevraagd na te denken over hoe dat te vieren. Op de daaropvolgende vergadering schrijft de notulist (wie wordt niet duidelijk): alle leden hadden toegezegd er over te zullen nadenken en 't resultaat was dat niemand zijn mond open deed. Ook lukt het niet een nieuwe secretaris te benoemen op 20 april 1934 omdat drie leden weigeren deze functie aan te nemen. De reden om een nieuwe secretaris te zoeken was dat mej. Agatha Adema vertrekt. Ze is iemand die altijd gezellig en vriendschappelijk in de omgang was en bovendien prachtig voorlas. Ook Reina Wiersema vertrekt.

De vergadering op 8 juni 1934 in de school is de laatste die in het groene schrift is genotuleerd.

Inleidingen door leden over o.a. de volgende onderwerpen

- Evert Hofman, De aardse loopbaan als een kampstrijd en het leven als een wedloop
- Jan Kooi, 1. Crisis in het landbouwbedrijf (met als leidraad Louwes zijn artikel in Noorderlicht) / 2. Navolging van Christus / 3. De kerk en wij (naar Roel Oostra)
- Balster, 1. De laatste ronde (uit NvhN 28.02.1931) / 2. Storm, uit Noorderlicht
- Tiet Cleveringa, De begeerte naar geluk. / Tiet vertrekt omdat ze gaat trouwen.
- mej. Adema, 1. De werkers, een bondslied uit de bundel van de VCJB / 2. Aanwakkeren van

de vredesgedachte (wordt ook toegejuicht door dominee) / 3. Over de arbeid / 4. Vertelt wat het spel 'Maar wij?' van Anthony Donker inhoudt

-Roelf Mulder, Naar buiten of naar binnen? / 2. Damascus (stuk uit NvhN)

-Bernard Kruizenga, Het huisgezin in deze tijd en het godsdienstig leven / 2. Egoïsme

-Abel Schut, 1. De rustdag + ds Bender over de slechte kerkgang van de vrijzinnigen / 2. Over een losbandige jongeman die zich uiteindelijk van het leven beroofd

-Jo Diephuis, Kapitaal en arbeid met toevoeging van ds Bender dat winst en voordeel ten koste gaat van arbeidsvreugde

-Jo van Borssum (vrouw van Jochem), 1. Kerstfeest / 2. Verslag van de Pinksterconferentie 1933 Soesterberg die ze bezocht met 1800 anderen (met o.a. liederen, tenten, wijdingsdansen, spel 'Maar wij?' van Anthonie Donker, preek, lezingen, kampvuur enz.)

-Jan Ronda, Benauwdheid der volkeren

-Aagtje Ronda, 1. Ons thuis / 2. De herfst, ook in het eigen leven

-Hendrik Ronda, Armoede, ook nu in onze dagen

-ds Bender, 1. Wat zoekt gij? / 2. Over Luther en de Hervorming / 3. In het verborgene geven (St. Nicolaas) / 4. Over het noodlot

-Kee Hofman, Wachters; wat zal de dag van morgen ons brengen?

-Jantje Kladder, De klopp op de deur van het menselijk geweten

-Jan Tinga uit Winsum, Christendom en oorlog (naar Fedde Schurer)

-Reina Wiersema, Zoeken en vinden (van ds Schuurman)

Voordrachten door (alleen namen die niet in dl. 1 zijn genoemd)

Kee Hofman, Jo van Borssum, mej. Adema, Hendrik Ronda, Jan Amaraal, Jan Ronda, Reina Wiersema

Nieuwe leden

Reina Wiersema, mej. Albers, Metje Balster

Bijeenkomsten elders

- Eenrum 1 mrt. Door de gezamenlijke leden van de VCJB's van Baflo, Eenrum, Mensingeweer, Warfhuizen en Winsum werd in het hotel „Tivoli" opgevoerd een Oostersch tooneelspel „De Verloren Zoon", gemaakt door eenige VCJBers uit Friesland en door eenige leden van eerstgenoemde clubs overgeschreven uit het Friesch. 't Was een moeilijk stuk om op te voeren, vooral de rol van den hoofdpersoon, De Verloren Zoon, die echter zeer mooi werd vertolkt, zooals ook het geheel. De heer Van Meurs, organist, begeleidde het spel met het orgel. Ds Steenbeek van Warfhuizen hield een rede over Roeping en taak en wekte de jonge leden op tot arbeid. Onder leiding van den heer Van Borssum, hds van Mensingeweer, werden door de leden eenige liederen op voortreffelijke wijze ten beste, gegeven. De avond werd besloten met eenige volksdansen. Aldus het Nieuwsblad van het Noorden van 1 maart 1930

-Warfhuizen waar ds J.H. Smit Sibinga een lezing houdt over Walther Rathenau. Na afloop gezellig bijeen bij Tillema; een uitvoering van 'Naäman de Syriër'

-Winsum, kerstspel. De collecte brengt flink wat op zodat er geen financiële problemen meer zijn bij de afdelingen. Zelfs de avond met Fedde Schurer kan worden voldaan

- Eenrum, een VCJB-samenkomst van alle afdelingen op 7 januari 1931 en op 25 januari de jaarlijkse jeugdzondag verzorgd door ds P.H. Kapteijn en een nabetrachting door ds Bender

- Loppersum, een dagje georganiseerd door De Rijzende kerk
- Leek en Paterswolde op een zomerreisje
- Eenrum, bestuursvergadering van de Noordelijke afdelingen van de VCJB en Rijzende kerk 23 sep. 1931
- Mensingeweer, 29 jan 1932, propagandabijeenkomst voor oudere dorpsgenoten om hen een indruk te geven van het doel en streven van de jongerenbeweging. Ds Ruijtenberg van Warfhuizen houdt er een gloedvol betoog. Daarna wordt opgevoerd het spel *Advent* (een spel van verwachting door W.C. Jolles) en een tableau genaamd *Het Angelus* vertolkt door 3 heren en 2 dames
- Eenrum 3 maart 1932 een lezing door ds P.H. Kapteijn over 't Roomse geloof. Deze was zo slecht bezocht dat dominee niet weer uitgenodigd wilde worden voor een spreekbeurt
- Landdag te Hooghalen, 10 leden geven zich op, uiteindelijk gaan er 20 personen naar toe
- Lezing Siebe Sevenster over Pico (Pinksterconferentie) 1933 te Eenrum waar 8 leden naar toe gaan
- jaarlijks reisje van totaal 12 leden van de VCJB Mensingeweer naar Schiermonnikoog samen met ds. Bender op 25 juli 1933 met mooi weer , heel samenbindend. Helaas waren de toen gemaakte foto's niet goed gelukt.
- naar de Landdag te Hooghalen met drie leden waaronder de notulist

Lezingen door mensen van buiten

Mevr. D. Sevenster-Meuter uit Groningen over De Rijzende kerk, een vertelling met lantaarnplaatjes. Er waren weinig leden op komen dagen. Die hadden voor ijspret gekozen en dus maakte de afdeling een slechte beurt, aldus de notulist.

- Eenrum, 1 april 1936. *In het hotel Tivoli gaven de kerkelijke vereenigingen (Kerk- en meisjeskoor, VCJB en Rijzende kerk) haar jaarlijksche uitvoering, wederom voor een stampvolle zaal. Tevens hadden de verschillende kerkelijke colleges van hun medeleven blijk gegeven en waren o.a. ook de oud-predikant der gemeente, ds. Kapteyn, en de oud-directeur der zangvereeniging, de heer Van Meurs, aanwezig. Na inleiding van den consulent, ds. Bender van Mensingeweer, volgde zang van het Kerkkoor, o.l.v. den heer J. Hoeksema welke met groote aandacht gevolgd werd. Vervolgens trad het meisjeskoor voor het voetlicht met de operette „Reepelsteeltje", waarin zoowel de keurig verzorgde zang alsmede de smaakvol uitgedoste costumes bij 't publiek wisten in te slaan. Hier komt speciaal een woord van lof toe aan den heer Hoeksema en de dames M. Nienhuis en S. Diephuis, resp. voor de zang en de regie. Na VCJB-tableau volgde de aardige klucht „Papageno", waarin vooral de hoofdrollen meesterlijk vertolkt werden. Tenslotte sprak de heer Van Oosten als voorzitter van de feestcommissie een pittig slotwoord, waarin hij de medewerkers alle dank bracht, maar vooral ook nog tot krachtige samenwerking in vereenigingsverband aanspoorde. Men bleef nog langen tijd gezellig bijeen.* NvhN 1936

Andere zaken dan het gewone

- Mevr. G. Bender-Stol bezoekt ook de feestelijke vergadering (1x per jaar) van 27 maart 1931 en daar laat Evert Hofman gramfoonmuziek horen
- Ds Bender is ook veel op pad, vooral om predikanten te bevestigen bij hun intrede

- Kalenders en zakagenda's 1932 uitgegeven door de VCJB
- Verslag van de bestuursvergadering van de afd. Noord-Groningen van de VCJB en Rijzende kerk te Baflo 1932. Er komt een bazar en Koos Scholma van Winsum zal een lezing houden te Mensingeweer op 15 december, titel : *'Rembrandt verduidelijkt door lantaarnplaatjes'*

Tenslotte

Hoelang de Vrijzinnig Christelijke Jeugdbond Mensingeweer daarna nog heeft bestaan, is niet nauwkeurig te zeggen. Waarschijnlijk nog tot in de jaren 50 omdat in de Groninger Archieven het volgende nog wordt bewaard:

- Kasboek van de VCJB afdeling Mensingeweer-Maarslag, 1947- 1952

Dankzij de verzamelwoede van Bernard Kruizenga kon dit artikel worden geschreven. Als notulist en erelid heeft hij beide schriften bij zich gehouden. Uit zijn nalatenschap kwamen beide notulenboeken namelijk tevoorschijn. Ze gaan straks naar de Groninger Archieven zodat ze voor het nageslacht beschikbaar blijven.

Te Mensingeweer is een vrijzinnige kiesvereniging opgericht. Op voorstel van het benoemde bestuur is tevens besloten tot aansluiting bij de vrijzinnige kiesvereniging De Marne.

Uit: Het vaderland 1910.

Jubileumfoto van het 5-jarig bestaan van de jeugdvereniging "De Rijzende Kerk" (RK) en het 10-jarig bestaan van de VCJB uit 1934. In het midden de kerk van Mensingeweer (verkleinde versie, maar toch met een frappante gelijkenis). De man links is ds Kapteijn en het gezicht boven het schip van de kerk is dat van K. Kerkhof.

Met regelmaat wordt er ook gezongen tijdens deze vergaderingen. Daarbij wordt de liederenbundel *Jong is ons harte* gebruikt. 270 liederen in 5 thema's onderverdeeld: jeugdkerk-, in de gewijde natuur-, oud-Nederlandse-, reidansen- en uitheemse liederen.

Ds. Kapteijn
van Eenrum.

Ds. Bender
van Mensingeweer.

EENRUM, 27 Jan. Het Departement Eenrum van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen gaf in samenwerking met de afd. Pieterburen van de Vereen. v. Ned. Huisvrouwen in het hotel Bulthuis te Eenrum een filmavond onder leiding van den voorzitter van het Nutsdepartement ds. Bender te Mensingeweer. Vertoond werd de film „Het leven gaat verder”.

Tot slot werd op gevoelvolle wijze het woord gevoerd door de presidente der Huisvrouwenvereniging mevr. Bouwman.

NvhN 27 jan 1936

ROEPING EN STRIID

1. VOORWAARTS!

D. BUYS.

Jong is ons harte en sterk onze hope,
Blijdschap en moed stemmen saam tot een lied.
't Wondere leven ligt vrij voor ons open,
Hoog straalt de zon en de duisternis vliedt.

Op! makkers op! met uw stormend begeeren,
't Oude versterft en verwacht nieuwe (kracht).
Zoekend en strijdend zoo moeten wij leeren
D'opmarsch volbrengen door duisternen nacht.

Grootsch is de taak en waard om te leven,
God's Rijk te bouwen op hecht fundament;
Worstelend, wakend en winnende strevend,
Stijgt staag ons pad dat in d'eeuwigheid endt.

V.C.J.B. bundel no. 2.

Meer horen of lezen?

Radio:

Tweeluik over de geschiedenis van de VCJB:
https://www.vpro.nl/speel~POMS_VPRO_501377~jong-is-ons-harte-1-het-spoor-terug~.html

Boek:

Braams-Beversluis, M.T., Vrijzinnig
democratische jongeren organisatie 1923-
1946. 1994

Met dank aan Annemarie Tijssen en Jan van
der Mul

Winschoter courant 21 dec 1937

Ballo, 4 Febr. De heer Joh. Bender, theol. cand. aan de Universiteit te Groningen wonende te Mensingeweer is door het Prov. kerkbestuur tot de Evangeliebediening in de Ned. Herv. Kerk toegelaten.

Nieuwe prov. Gron. courant 6 feb 1903.

Woont later in Noordwolde

EENRUM, 15 Oct. In het Nutsgebouw alhier werd de eerste les gegeven van de Esperanto-cursus uitgaande van het Nutsdepartement Eenrum.

Deze cursus zal worden gegeven door ds. Bender te Mensingeweer. 20 leerlingen zullen hieraan deelnemen.

Nieuwsblad v.h. Noorden 17 oktober 1931

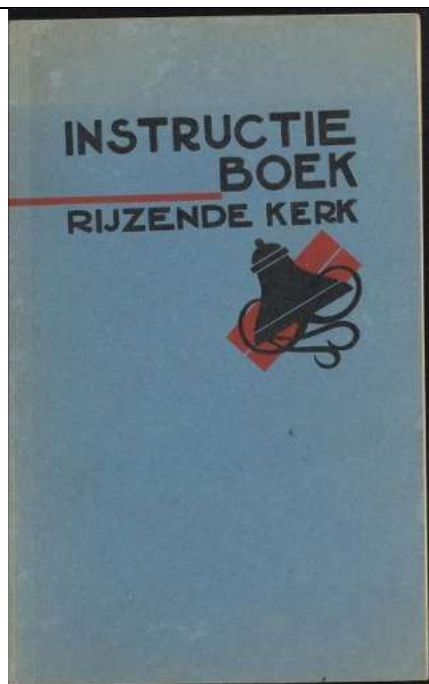
Uit het Nieuwsblad van het Noorden:

Eenrum, 29 april 1924. Alhier is opgericht een Vrijzinnig Godsdienstige Jongerenclub. Ze telt reeds 29 leden. Tot bestuur werden gekozen mej. M. Mulder, voorz. de heer J. Frieling, secretaris mej. M. Mulder, penningmeesteres en mej. L. J. Kapteijn. De club is nog niet aangesloten bij den Vrijz. Godsd. Jongeren Bond.

Men zat niet stil en de dorpsbewoners werden blij gemaakt met de door de leden gemaakte goederen. Lees het volgende bericht in het van 24 december 1924:

Eenrum, 22 dec. Door een afd. van den Vrijz. Christ. Jongeren Bond (naaiafdeling) werd hier een tentoonstelling gehouden van grootendeels zelf gemaakte goederen, waartoe door de ingezetenen was bijgedragen en waarmee op de Kerstdagen menig gezin hier in 't dorp gelukkig zal worden gemaakt.

In Mensingeweer heb ik in de notulen helaas niets gevonden wat duidt op activiteiten om dorpsgenoten van huisvlijt te voorzien.

Uitgave: Utrecht : VCJC, 1937

Foto uit de Noord-Ooster januari 1936. De afdeling Meeden van 'De Rijzende kerk' voert het spel 'De wolf van Gubbio' op. Een scène uit 'De overwinning van het kruis'. Lees het wolfverhaal en hoe Franciscus hem temt: <https://www.bijbelcitaat.be/franciscus-en-de-wolf-van-gubbio/>